

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Висоцька О. С.,

доктор філософських наук, професор,
декан факультету відкритої освіти та стажування
Дніпропетровського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти (Дніпро, Україна)

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ:
Стовпець О. В. Інститут інтелектуальної
власності в епоху інформації й постмодерну:
соціально-філософський ракурс.**

Наукове дослідження О. В. Стовпця присвячене актуальній соціально-філософській тематиці – як змінюється інститут інтелектуальної власності під тиском нових інформаційних реалій, і як би виглядав даний соціальний інститут в постмодерному світі? Феномен постмодерну аналізується в монографії як найбільш ймовірний майбутній простір існування та розвитку інтелектуальної власності.

Дана наукова робота, як уявляється після уважного знайомства з її структурою та змістом, є цікавою, перш за все, тим, що автор намагається вийти за межі загальноприйнятого «пропрієтарного» підходу в розумінні інтелектуальної власності. Логіка згаданого підходу вимагала б однозначно погодитися, що у словосполученні «інтелектуальна власність» домінує саме «власність». Натомість, О. Стовпець фокусує своє дослідження саме на особливому, унікальному статусі *інтелектуальної* власності в сучасних соціокультурних реаліях. Він робить наголос на принциповій відмінності даного різновиду власності від усіх інших. Це впливає зі змісту тих підрозділів монографії, що стосуються досліджень онтологічного статусу інтелектуальної власності (як результату креативної діяльності), а також різноманітних моделей обґрунтування інтелектуальної власності в різні історичні епохи, включаючи й нинішню. Нарешті, автором здійснено спробу прогнозування, яких саме змін може зазнати інститут інтелектуальної власності, якщо людство здійснить перехід від культури модерну до постмодерну.

Описане бачення сучасної інтелектуально-правової проблематики, саме осмислення інтелектуальної власності в якості такої, що перебуває на зламі культурних парадигм «премодерн – модерн – постмодерн», й одночасно – на грані матеріального та ідеального, – у своїй сукупності уможливили здійснення переходу від логіки дослідження інтелектуальної власності як *феномену*, до іншої логіки – аналізу її в якості різноаспектного, доволі суперечливого, поліморфного й багатофункціонального соціального *інституту*.

Новизна монографії О. Стовпця виражається також у дослідженні взаємної детермінації інститутів суспільної моралі, інформації (у всьому розмаїтті її різновидів), антиконтрафактної політики, а також таких явищ, як інформаційна цензура, лобізм, кібер-піратство, інформаційна сила та ряду інших. Автором, на підставі аналізу багатьох соціально-економічних, культурних, політичних, правових й інших фактів, що мали місце в історії розвитку людства, описується їхній неоднозначний вплив на динаміку еволюції інституту інтелектуальної власності, з ілюстрацією конкретних наслідків цього впливу.

В свою чергу, здійснене синтезування різних аспектів трансформації досліджуваного соціального інституту вже дозволяє авторові зробити відповідні висновки про зворотній вплив «копірайту», патентного права та інших подібних галузей на перспективи розвитку інформаційно-залежного соціуму, з ура-

хуванням постмодерних зрушень. Екстраполюючи окремі досягнення і постулати некласичної й постнекласичної філософії на сферу інтелектуальної власності, О. Стовпець виокремлює найбільш характерні тенденції в еволюції досліджуваного у монографії концепту.

Врешті-решт, можна констатувати, що рецензована наукова робота «Інститут інтелектуальної власності в епоху інформації й постмодерну: соціально-філософський ракурс» демонструє багатомірність досліджуваного об'єкту, його неабияку важливість для інформаційно-залежного соціуму, де знання й інтелектуальні технології стають головними ресурсами гуманітарного розвитку, а їхня монополізація – ймовірною перешкодою для суспільного прогресу. Монографія О. В. Стовця, на думку рецензента, допомагає зрозуміти специфіку зазначених вище процесів. Тому вважаємо доцільним рекомендувати її до видання.

Халапсіс О. В.,

доктор філософських наук,
професор кафедри філософії та політології
Національної металургійної академії України
(Дніпро, Україна)

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ:

**Іванова Н. В. Духовно-онтологічні стратегії мислення:
соціально-філософський аналіз.**

Проблема мислення, його соціокультурних стратегій, евристичних потенціалів та ціннісно-духовних ресурсів впродовж тисячоліть була інтелектуальним горизонтом кожної епохи. В сучасних умовах перманентних процесів трансформації української держави особливої значущості набувають шляхи вирішення завдань модернізації суспільного устрою в нових соціально-історичних, духовно-культурних, глобально-економічних, ціннісних контекстах. Тому звертання авторки монографії до даної теми зумовлено саме запитами соціокультурної ситуації, яка склалась в Україні, пошуками найоптимальніших параметрів продуктивності мислєдїяльності в умовах становлення інформаційного суспільства.

В рецензованій монографії здійснена спроба дослідити основні напрямки розвитку мислення в просторі соціального життя та духовно-культурної реальності, дати відповіді на питання: чи мають спільні точки дотику «сучасне мислення» і «національна модернізація» і які вектори розвитку вони встановлюють в Україні? Причому не лише соціальних інститутів та інших сфер повсякденного життя, але й знання, від рівня прогресу якого залежить продуктивність осмислення цивілізаційного поступу. Виявлено, яким чином мислення, інтелект, творчість, а разом з ними знання і наука у своїй діяльності визначають продуктивний поступ українського суспільства та його соціальних інститутів в реалізації завдань, які ставить глобальний світ.

Проведене дослідження проблеми розвитку світу соціального буття і культури виявило в якості основної енергії феномен мислення та його стратегії в духовно-онтологічному контексті. Авторська позиція полягає в тому, що мислення відкриває складність світу, в якому перебуває сьогодні людство і кожний конкретний індивід. Пізнання, навчання, розуміння, рефлексія, як і будь-які інші інтелектуальні процеси співіснують і розгортаються всередині простору мисленнєвої діяльності. Мислення задає принципи і способи самоорганізації людини, показує її місце, призначення і роль у соціальному житті. Виявлення особливостей мислення для організації діяльності людини передбачає його розгляд в контексті освоєння нею світу соціального життя. В монографії розкрито стратегії розвитку сучасного мислення в рефлексіях раціонального та ірраціонального, що має особливе значен-